

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Domácí násilí mezi partnery

Vedoucí práce: Mgr. David Urban

Autor práce: Marcela Hrádková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: čtvrtý

2009

Prohlášení o samostatném zpracování práce

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 8. června 2009

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Davidu Urbanovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Také bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a pochopení, kterou mi poskytovala po celou dobu mého kombinovaného studia.

OBSAH

ÚVOD	5
1 Vymezení pojmů	6
2 Historický pohled na domácí násilí.....	8
2.1 Mýty o domácím násilí	8
3 Charakteristika domácího násilí.....	10
3.1 Příčiny vzniku domácího násilí.....	10
3.2 Znaky domácího násilí.....	10
3.3 Akty domácího násilí.....	11
3.4 Cyklus domácího násilí.....	13
4 Psychologický profil násilníka	14
5 Stádia, kterými týrané ženy procházejí	16
5.1 Je to chyba, že zůstávám?	17
6 Shrnutí teoretických východisek pro účely praktického šetření.....	18
7 Výzkumné šetření	19
7.1 Cíl šetření.....	19
7.2 Metody a techniky práce.....	19
7.3 Popis šetření	19
7.4 Charakteristiky výzkumného vzorku.....	20
8 Analýza dotazníkového šetření	22
8.1 Výsledky dotazníkového šetření	28
ZÁVĚR	29
SEZNAM LITERATURY	30
SEZNAM PŘÍLOH.....	31
PŘÍLOHA.....	32
ABSTRAKT	34
ABSTRACT	35

ÚVOD

Jako téma své práce jsem si vybrala domácí násilí. Přesněji domácí násilí mezi partnery, kde agresorem je muž. Toto téma mě velmi zajímá. Jsem si vědoma mediálního zveřejňování daného problému, jak v diskusních pořadech nebo reklamních spotech, tak i v odborné literatuře, přesto se domnívám, že to není dostačující a že se jedná o podceňovaný problém naší společnosti. Domácí násilí se netýká pouze konkrétních partnerů, ale i jejich okolí. Uvádí se, že dvanáct procent mužů se občas uchýlí k projevům, které lze označit jako domácí násilí, osm procent mužů se pak dopouští vážného domácího násilí opakovaně. I když povědomí veřejnosti i odborníků o podstatě domácího násilí vzrostlo, přesto v dnešní společnosti o jeho pachatelích i obětech stále panují falešné mýty. Proto se v této bakalářské práci pokusím vlastním šetřením zjistit, jaké představy a názory mají muži a ženy o domácím násilí a jeho formách. Toto šetření bude probíhat prostřednictvím dotazníku.

Tato práce je napsána na základě podkladů z odborné literatury, je prací teoreticko-praktickou. Stěžejní literaturou pro vznik této práce je: „Dneska Tě ještě nezabiju.“ od Petry Švecové, „Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů“ od Ludmily Čírtkové a Petry Vitoušové a „Domácí násilí“ od L.H. Conwayové. V první kapitole definuji základní pojmy agresivního chování a domácího násilí. Ve druhé kapitole uvádím stručný historický pohled na domácí násilí a mýty s ním spojené, které v naší společnosti neustále přetrvávají. O domácím násilí jako praktickém problému se hovoří zhruba 40 let. Třetí kapitola je zaměřena na příčiny, akty a cykly domácího násilí. Je zajímavé kolik aktů domácího násilí je definováno a přitom veřejnost se mylně domnívá, že domácí násilí rovná se fyzické násilí. Ve čtvrté kapitole se zabývám psychologickým profilem násilníka a důvody, kterého ho vedou k násilí. Pátá kapitola uvádí stádia, sestavená Občanským sdružením ROSA, kterým týrané ženy nejčastěji procházejí.

Proto se ptám sama sebe, jak si lidé, kteří se mají rádi a žijí spolu, mohou ubližovat? Proč žena neopustí svého agresivního partnera? Tradiční role muže je přece být ochráncem ženy. A jsou vůbec možné takové proměny vztahů? Kde končí láska a kde pramení nenávisť?

1 Vymezení pojmů

Abychom se lépe seznámili s daným tématem, uvádím v této kapitole základní pojmy a definice agresivního chování a domácího násilí. Dále pak disciplínu zabývající se naukou o obětech a procesem poškozování, čímž se fakticky z jedince stává oběť trestného činu. Poslední dva pojmy zde uvádím pouze okrajově. Chci jimi poukázat na policejní psychologii, tj. na stránku trestně-právní a psychologickou.

Agresivní chování je porušení sociálních norem, omezující práva a narušující integritu živých bytostí i neživých objektů. Jde o symbolické nebo reálné omezení, poškození a ničení. Takovéto jednání bývá obvykle prostředkem, jak dosáhnout žádoucího uspokojení, které je z nějakého důvodu hůře dostupné. Lze jej chápat jako reakci, jež řeší problém útokem na překážku, resp. zdroj ohrožení, případně na cíl, který se danému člověku takto jeví. Agresivní chování může být prostředkem k uspokojování osobně významných potřeb, ale stejně dobře se může samo stát cílem. Stává se zdrojem jistoty vlastních kompetencí, které může kdykoliv použít. Může být uspokojující i proto, že potvrzuje vlastní moc.¹

Domácí násilí je definováno jako fyzické, psychické anebo sexuální týrání mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a u obětí domácího násilí vede ke ztrátě schopnosti zastavit násilné incidenty a efektivně vyřešit narušený vztah. K domácímu násilí dochází nejčastěji ve vztahu manžel/manželka, druh/družka, mezi partnery, rozvedenými manželi, ale také v rámci transgeneračních vztahů, např. v relaci vnuk/babička, děti/rodiče.²

Viktimologie je relativně novou disciplínou a rozvíjí se jako nauka o obětech. Zkoumá vědeckým způsobem oběti trestných činů. Zajímá jí, jakou roli hraje oběť v motivaci pachatele a jakým způsobem se „spolupodílí“ na interakci v průběhu trestného činu. Nejde přirozeně o to zatížit oběť určitou spoluvinou, a tím omlouvat a zbavit viny pachatele. Pěstování viktimologie směřuje k vypracování

¹ srov. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. s. 757

² ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 108

poznatků o tom, jak se lze účinně vyhnout roli oběti a jakými preventivními opatřeními lze snížit riziko ohrožení. Zavádí se souhrnný pojem tzv. **bezpečného chování**.³

Viktimizace je proces poškozování a způsobování újmy, čímž se fakticky z jedince stává oběť určitého trestného činu. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí vlastním útokem na oběť. Výzkumy naznačují, že z psychologického hlediska je újma způsobena trestným činem úvodním dějem, na který navazují další zraňující události. Jinak řečeno, proces viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchání trestného činu. Běžně se rozlišují dvě, případně tři fáze viktimizace.⁴

Primární viktimizace je finanční, fyzická nebo emocionální újma způsobená pachatelem.

Sekundární viktimizací se rozumí újma, která je sice velmi častá, nikoli však „povinná“ fáze viktimizace. Dochází k ní až v době po spáchání trestného činu a nesouvisí již s konáním pachatele. Většina obětí zločinu se s ní sice setkává, ale v optimálním případě k ní dojít nemusí, např. médii publikované citlivé údaje, pocity nespravedlnosti, nedůstojnosti nebo izolace.⁵

Terciární viktimizací se označuje stav, kdy jedinec není s to se přiměřeně vyrovnat s traumatickou událostí, přestože z objektivního hlediska došlo k nápravě a odškodnění. Psychicky se zcela zásadně mění, dochází k nalomení původní životní cesty, např. není schopen navázat na původní pracovní kariéru, mění výrazně životní styl. Pozadí je třeba hledat ve zvláštnostech osobnostního založení oběti.⁶

³ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál. 2000. s. 179

⁴ srov. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada Publishing, 2007. s. 12

⁵ srov. ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2004. s. 116 - 117

⁶ srov. Tamtéž s. 117

2 Historický pohled na domácí násilí

V následující kapitole uvádím historický pohled na domácí násilí mezi partnery, především v manželském soužití. O této problematice se v naší společnosti začíná teprve diskutovat. Násilí mezi partnery patří k utajovaným tématům, která se v terapeutickém rozhovoru někdy dlouho neobjeví. Ke složitosti a rozporuplnosti jevu patří patriarchální, civilizační a historický kontext, který vycházel ze svrchované pozice otce vůči dětem a ženám v rodině. Trestání „neposlušných“ žen bylo po staletí podobně tolerováno, jako bylo a dosud do jisté míry je tolerováno tělesné trestání neposlušných dětí při výchově.⁷

Poslušnost ženy muži byla formulována Biblií v Novém zákoně (v Pavlově listu Efezským) a patřila k historicky společenskému uspořádání. Ve středověku bylo postavení ženy v naší společnosti vůči muži vtěleno do církevního a také do občanského práva. Manžel přebíral sňatkem z poručnictví otce ženu včetně práva působit na její další výchovu, k čemuž patřily i fyzické tresty.⁸

V novověku vztahy mužů a žen získaly výrazněji partnerský charakter a rozdíl autority a moci mužů a žen nebyl již tak výrazně právně kodifikován. V naší kultuře ale trval respekt vůči právu otce a manžela řídit život členů domácnosti, i když byl emancipačním vývojem oslabován. Partnerské násilí bylo kromě extrémních případů považováno za soukromou věc a zároveň za ojedinělý a okrajový problém. Až feministické hnutí v šedesátých a sedmdesátých letech v západní Evropě a USA porušilo společenskou toleranci k temným stránkám lidské intimity a násilí mužů vůči ženám bylo pojmenováno jako společenský problém. Ukázalo se, že k němu dochází v různých zemích světa i v různých sociometrických vrstvách, rozdíly mezi jednotlivými zeměmi byly v míře tolerance k násilí a snaze situaci řešit.⁹

2.1 Mýty o domácím násilí

Jak již bylo úvodem řečeno, domácí násilí žije v teorii a praxi zhruba 40. let. Otázka po jeho příčinách je však stále otevřena. V poslední době se objevují

⁷ srov. GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Vyšehrad: 2004. s. 74

⁸ Tamtéž. s. 74 - 75

⁹ Tamtéž. s. 75

názory, že různé podoby domácího násilí mohou mít různé příčiny. Přesto se v praxi odborníci setkávají s jednoduchými tvrzeními. Ilustrativně uvádím několik mýtů o kauzalitě domácího násilí:

Domácí násilí jsou jen drobné domácí „potyčky“, do kterých nikomu nic není! Ve skutečnosti k většině případů násilí dochází opakovaně a záměrně. Některé z nich končí vážným či trvalým poškozením zdraví. Násilí se navíc objevuje postupně, takže oběť sama není často schopna se proti násilí postavit, přijímá násilnickovy názory o své vině. Svědky násilí (či jeho oběti) jsou v mnoha případech děti, takže toto násilí nemůže zůstat „soukromou záležitostí“.

Násilí není tak strašné, když žena se svým násilnickým partnerem zůstává!

Ženy zůstávají z mnoha důvodů, tím hlavním je ale především strach. Násilný partner jim často vyhrožuje, že si „je najde“, jestliže ho opustí, že je zabije nebo připraví o děti. Situace žen je ztížena i obavami, že nenajdou práci či nový byt, jestliže odejdou.

Domácího násilí se dopouštějí jen muži, kteří pijí!

Alkohol může ke „spuštění“ násilí přispět, mnoho mužů však své partnerky napadá, i když jsou střízliví. Opilost tak může posloužit jako snadná omluva, když muž druhý den prosí o odpuštění. Je pravda, že agresivní chování je častější, je-li alkohol přítomen. Ten však není pravou příčinou násilného chování, poslouží spíše jako „spouštěcí mechanismus“.

Násilí se vyskytuje jen v rodinách s nízkým vzděláním partnerů!

Oběťmi násilí se stávají ženy všech společenských vrstev, mezi násilníky patří muži se středoškolských, tak i s vysokoškolským vzděláním.¹⁰

V tomto stručném historickém přehledu vidíme, jakému pokroku došlo odehrály během 40ti let. Díky velkému odhodlání a snaze problém řešit, vstoupila problematika domácího násilí do povědomí široké veřejnosti. O daném tématu se více diskutuje, není již tolik tabuizováno a hlavně poukazuje na to, že se jedná o závažný problém, který je nutný řešit a nebát se.

¹⁰ srov. Tamtéž. s. 75

3 Charakteristika domácího násilí

Tato kapitola ve stručném přehledu uvádí příčiny domácího násilí včetně cyklů, které oslabují schopnost oběti se rozhodnout a odejít. Dále zde uvádím akty domácího násilí, tj. forem násilí, kterých se násilník vůči oběti dopouští.

3.1 Příčiny vzniku domácího násilí

Častou a hlavní příčinou domácího násilí je, že muži nepřikládají násilí význam. Naopak v mnoha případech se cítí dotčeni (že je manželka neposlouchá, že křičí, podávají studené večeře apod.). Dále se uvádí, že ke vzniku domácího násilí se uchylují muži, kteří neumějí řešit své stresy, své pocity úzkosti, nebo jsou na ženách emocionálně závislí. Na druhé straně však mají potřebu ovládat, kontrolovat, cítí „odpovědnost“ za své ženy. U mužů trpících závislostí na alkoholu či chorobnou žárlivostí, je násilí mnohem brutálnější. Muž se cítí oprávněn udělat ženě ze života peklo a skrývá tím vlastní zranitelnost.¹¹

I zde může hrát roli zkušenost z dětství, bohužel možnost, že se chlapec, který v dětství viděl násilí mezi svými rodiči (páchané otcem na matce), stane v dospělosti násilným, je poměrně vysoká, i když v počátečních fázích chlapec cítí k násilí odpor, snaží se být jiní než jejich vlastní otec.¹²

Násilné chování může být ovlivněno i fantazií nebo stylizací podle televizních hrdinů.¹³

3.2 Znaky domácího násilí

K určujícím, typickým znakům domácího násilí patří především:

Soukromí jako místo činu

K domácímu násilí dochází uvnitř reálného osobního vztahu mezi mužem a ženou, který může mít podobu manželství anebo podobné déle trvající relace (druh-družka). Agresor na svoji oběť útočí na soukromé půdě (nejčastějším místem činu je společný byt), případně jinde v ústraní, kam nedosahuje veřejná

¹¹ srov. VAVROŇOVÁ, M. *Násilí na ženách*. Sborník vybraných přednášek z IX. Konference Společnosti sociálních pracovníků. Praha: MPSV, 1999. s. 85

¹² srov. Tamtéž. s. 86

¹³ srov. SMITH, H. *Děti a rozvod*. Praha: Portál. 2004. s. 59 – 61

kontrola. Oběť je v průběhu napadení vždy izolována od možnosti jakékoli pomoci zvenčí.¹⁴

Opakování a postupný nárůst intenzity násilných incidentů

Domácí násilí má svou příznačnou dynamiku. Předchází mu často snaha izolovat partnera od ostatního sociálního okolí a omezování či přímo zakazování běžných kontaktů s přáteli a známými. Vlastní domácí násilí začíná drobnějšími výpady a útoky na partnera. Zatímco zaražená a zasažená oběť je zaskočená a má tendenci je omlouvat jako ojedinělé excesy, agresor stupňuje intenzitu své ataky a také zkracuje intervaly klidu (mizí fáze kání a slibů pohody).¹⁵

Okrajové role vnějších startérů násilí

Domácí násilí je unikátní i po stránce motivace. Vlastně není příliš zřejmé, z jakých pohnutek napadl útočník právě v daný okamžik a na daném místě svou partnerku a vytrhl jí chomáč vlasů, zlomil ruku či uvolnil oko z očního důlku. Ani motivy pro domácí násilí jako celek nemají jasné kontury.¹⁶

3.3 Akty domácího násilí

Domácí násilí se neomezuje na izolované epizody fyzického týrání. Je to celý způsob života. Níže zmíněné formy domácího násilí se slévají do spletité sítě týrání, ovládání a nadvlády, do které je oběť polapena.¹⁷

Tento přehled uvádí způsoby a metody, ke kterým se agresori vůči ženě nejčastěji uchylují:

- **Fyzické násilí**

Je násilí namířené agresorem proti ženě či jejím dětem. Projevy fyzického násilí, např. fackování, kopání, škrcení, bití či mlácení o zeď, rány pěstí, ohrožování zbraní, pokus oběť zabít či někoho, koho oběť miluje.

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2004. s. 237

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Oběti domácího násilí. *Psychologie dnes*. 2001. roč. 7, č. 1. s. 14

¹⁶ srov. Tamtéž. s. 14 - 15

¹⁷ srov. CONWAYOVÁ, H., L. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č.135/2006 Sb. Platným od 1. ledna 2007*. Albatros: 2007. s. 14

- **Sexuální zneužívání**
Agresor používá síly či výhrůžek za účelem donutit ženu k sexu nebo k sexuálním praktikám, které ona odmítá.
- **Ekonomická kontrola**
Agresor upírá partnerce peníze, nedovolí jí pracovat nebo jí bere příspěvky na děti. Partnerka nesmí čerpat rodinné úspory na nějakou zvláštní událost, např. prázdniny nebo dárek pro děti.
- **Izolace**
Agresor používá mnoho různých taktik, aby svou oběť izoloval od přátel, rodiny nebo jiných zdrojů pomoci, např. odposlechem telefonních hovorů, kontrolou došlé pošty apod..
- **Zastrašování**
Agresor svou oběť často ovládá pomocí zastrašování, které může mít různé formy signálů, např. čišnění zbraně před partnerkou, položení ruky na přezku od pásku.
- **Nátlak a výhrůžky**
Se zastrašováním je úzce spjato použití nátlaku a výhrůžek. Může se jednat o vyhrožování fyzickým násilím, nebo může jít o výhrůžky, že provede něco jiného, což oběť přinutí podvolit se jeho plánům.
- **Citové vydírání**
Citové vydírání je nejběžnějším a nejvíce zničujícím aspektem domácího násilí. Často doprovází další formy týrání a prostupuje celý život oběti (nadávání, neustálé kritizování, zpochybňování duševního zdraví oběti, využívání dětí).
- **Zlehčování, popírání a obviňování**
„Ona přehání“. „Lže, protože mě chce dostat z domu“. „Každý se přestane občas ovládat“. „Provokovala mě“. „Byl jsem opilý“.

V tomto stručném přehledu je vidět, kolik různých podob domácího násilí existuje. V naší společnosti se nejvíce hovoří o fyzickém násilí, možná proto, že jej lze snadněji prokázat viditelnými stopami. O jiných formách násilí se již tolik nemluví a přitom jsou více zničující. Bohužel pro oběť, těžko dokazatelné.

3.4 Cyklus domácího násilí

Nenápadně se hromadí rozdílně vznikající konflikty, jejichž počet a intenzita rostou. Pokud nejsou problémy mezi partnery řešeny v otevřeném rozhovoru, narůstá napětí ve vzájemných vztazích, které může přerůst v násilí. To je zpravidla následováno výčitkami svědomí, pod jejichž tlakem se násilník omluví, projevuje lítost, chová se mile a stará se o rodinu. Oběť jeho návrh na odpuštění přijme, zpočátku více rozumem než citem, a snaží se zachovat rodinné vztahy. V rámci udobřování oběť podlehne nereálným očekáváním, která se někdy podobají téměř vysněným pohádkám o harmonickém soužití. Po této fázi však může přijít další konflikt a celý cyklus začíná znovu.¹⁸

Pokud někdo z členů rodiny nevyhledá pomoc odborníka nebo moudrou autoritu v širším kruhu rodiny, roztočí se kruh násilí stále rychleji a časem se některé jeho fáze zmenšují (usmíření, odpuštění) a jiné naopak zvětšují (napětí, násilí). Oběť postupně shledává, že nemá úniku a svou roli oběti přijme. Násilník posedlý hledáním chyb a nedostatků v chování oběti (jsi špatná matka, milenka, manželka, hospodyně apod.), vědomě či podvědomě sám vytváří více situací, ve kterých nachází oprávněnost pro nové násilí.¹⁹

¹⁸ srov. KOUBOVÁ, E., VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině. Informace pro oběti, násilí, sociální pracovníky, policisty a veřejnost*. Praha: BKB. 1995

¹⁹ srov. Tamtéž

4 Psychologický profil násilníka

Podle Občanského sdružení ROSA, které sestavilo psychologický profil násilníka se domácí násilí objevuje nezávisle na ekonomické situaci rodiny, vzdělání či povolání partnerů. Napadeny jsou ženy i děti různých sociálních vrstev.

Muži, kteří se uchylují k násilí, mají většinou tyto shodné názory:

Muž je hlava rodiny

Mužství znamená fyzická síla a dominanci

Fyzická síla a zastrašování jsou platnou metodou řešení problémů

K násilí se uchylují ty osoby, které nejsou schopny řešit své pocity či stresy jiným způsobem, a které zároveň mají možnost zneužít postavení, které mají v rodině. Problém násilí je totiž úzce spojen se s zneužíváním moci. Tolerování násilí společnosti posiluje jejich přesvědčení, že se nedopouštějí ničeho divného, a nepřímo jim umožňuje takováto řešení. Násilník je částečně utvrzen ve svém přesvědčení, že má na násilí právo. To ztěžuje i případnou změnu jeho chování.²⁰

Většina násilníků věří, že k násilí došlo kvůli nějakým důvodům. Mají nekonečný seznam ospravedlnění a zdůvodnění, proč museli jednat násilnický.

Také emocionální závislost násilníků na své ženě vyvolává strach z její možné ztráty. Tento potlačený strach vede k tomu, že jsou více náchylní k vlastnickému a panovačnému chování. Násilník má tendenci násilí ve svých představách zmírňovat, popírat některé činy či frekvenci násilí. Násilný člověk se ve svém životě často cítí bezmocný. Násilí používá jako pokus uchopit kontrolu nad situací. Bohužel, krátkodobě se mu zdá, že to funguje. Získává okamžitě uspokojení z úderu, fyzické uvolnění, a zároveň docílí i podvolení své ženy.

Někteří násilníci mají slabou kontrolu impulzivity, občas jsou popisováni jako chodící časovaná bomba. Náhle „explodují“, třeba ve chvíli, kdy je příčinou opravdová malichernost. Když později své násilí rozebírají, řeknou, že ztratili sebekontrolu. Jiní muži jsou na tom opačně. Vědí přesně, co dělají, svůj útok zvažují.²¹

²⁰ srov. ŠVECOVÁ, P. *Dneska Tě ještě nezabiju. Zpráva o stavu domácího násilí*. Praha: Nadace ROSA. 1997. s. 52

²¹ srov. Tamtéž. s. 53

Studie ukazují, že mnoho násilných partnerů bylo svědky násilí v dětství. Kolem sebe viděli nepřátelský a nebezpečný svět. Ve stresu se uchylují k podobným taktikám, jaké viděli v dětství. Ne všichni násilníci však pocházejí z takových rodin, a ne každé dítě z takové rodiny se musí stát násilníkem.²²

²² srov. Tamtéž. s. 53

5 Stádia, kterými týrané ženy procházejí

V této kapitole se zabývám stádiem, kterými týraná žena prochází. Stádia byla sestavena na základě dlouhodobých studií neziskových organizací, která se zabývají domácím násilím. Najdeme zde např. některé odpovědi proč týraná žena neopustí svého partnera, jak se mění postupně její osobnost až po odhodlání problém řešit.

Zpočátku si mnoho žen odmítá přiznat, že se jedná o skutečný problém, nechce si připustit, že k násilí dochází. To je přirozená lidská odezva na jakoukoli traumatickou zkušenost.

Časem si žena začne uvědomovat, že se objevil určitý problém, přesto obviňuje sama sebe. K tomu přispívá především nízké sebevědomí a stupňující pocit viny. I když zpočátku mohla být dost sebevědomá, neustálým týráním pocit vlastní ceny ztrácí. Okolí, především partner, jí pocit viny vnucují. Se zhoršováním situace se žena cítí stále bezmocnější a začne věřit, že změnou svého chování dosáhne kontroly situace („Když ho nebudu provokovat, přestane mě bít“. „Musím se víc snažit být dobrou ženou“). Pociť viny se stane tak silný, že potlačí jakoukoli myšlenku na možnost změny.

Pokud žena překoná pocity své viny a potlačí myšlenku na nemožnost změny, začne hledat pomoc. Často však může při hledání pomoci získat negativní zážitky, které ji utvrzují v tom, že je to ona, kdo je vinen. Může proto být nedůvěřivá a může odmítat jakoukoli myšlenku, že je změna možná. Přesvědčení, že žena odpovídá za rodinné záležitosti a že rodina patří do privátní sféry, často vede k tomu, že se do vnitřních záležitostí rodiny nechce potenciální pomoc vměšovat, a obecný názor společnosti o důležitosti udržení rodiny, ženu přesvědčují, aby ve vztahu zůstala. Ocitá se tak v bezvýchodné situaci. Pokusí-li se najít pomoc, a nenajde ji, ocitá se tam, kde začala.²³

I přesto, že mnoho žen partnera opustí se po čase k němu zase vrací. Tato nerozhodnost je příčinou nedorozumění, odmítání, a může způsobit, že ti, kteří by ženě mohli poskytnout pomoc, se o ni přestanou zajímat, protože to považují za marné. Žena však potřebuje, aby ji v tomto období nerozhodnosti někdo pomohl její situaci řešit. Stále miluje svého partnera, věří jeho slibům, že se změní, nebo se bojí jeho výhrůžek (že ji zabije, připraví o děti). Cítí vinu za rozpad rodiny. Cítí

²³ srov. ŠVECOVÁ, P. Dneska Tě ještě nezabiju. Zpráva o stavu domácího násilí. Praha: Nadace ROSA. 1997. s. 54

se bezcenná a má strach, že to sama nezvládne. Když se vrací, zkouší, jestli se vztah opravdu nemůže zlepšit, potřebuje se ujistit, že udělala vše, co bylo možné. Obdobím nerozhodnosti projdou snad všechny napadené ženy, každá však svým způsobem. Žena může několikrát odejít a zase se vrátit, může se rozhodovat postupně či náhle. Toto období může trvat i několik let.²⁴

Ať již zůstane nebo odejde, bude týraná žena pravděpodobně potřebovat dlouhodobou podporu. Vzpomínky na násilí, strach a nízké sebevědomí ji mohou negativně ovlivňovat i po odchodu, zvláště pokud k násilí docházelo léta. Vyrovnavání s tím, co prožila, vyžaduje čas.

5.1 Je to chyba, že zůstávám?

Oběť, která chce odejít, se musí vypořádat s mnoha praktickými i citovými záležitostmi (např. bydlení, finance, samota, strach, péče o děti). Jinými slovy, samotná skutečnost, že osoba trpí domácím násilím, může odchod velmi zkomplikovat. Neustálá tíha násilného vztahu způsobuje ochablost.

Některé oběti sice seberou odvalu a agresora opustí, ale on si je najde a své výhrůžky splní, čímž je donutí vrátit se domů. Přemýšlet o dalším odchodu je dvojnásobně těžké.

Oběť mívá pocit, že pokud je doma, ví, jak se bude agresor chovat. Může předvídat, kdy se bude chovat násilně, a má pocit, že se s tím ve známém prostředí snadněji vypořádá. Odchodem bude situace nepředvídatelná, a tudíž mnohem děsivější.²⁵

Jenom já vím, proč zůstávám.

Strach z odplaty. Co se bude dít, když se rozhodnu jednat? Láska k partnerovi. Tlak církve nebo rodiny. Starost o děti. Sebeobviňování. Finanční závislost. Imigrační zákony a ztráta komunity. Bez domova.

²⁴ srov. Tamtéž. s. 54

²⁵ srov. CONWAYOVÁ, H., L. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č.135/2006 Sb. Platným od 1. ledna 2007.* Albatros: 2007. s. 14

6 Shrnutí teoretických východisek pro účely praktického šetření

V naší společnosti neustále přetrvávají mýty o domácím násilí. Mnohdy vznikají situace, kdy lidé nechtějí vědět nebo neví, jak oběti domácího násilí pomoci, protože se mylně domnívají, že se jedná o ryze soukromou záležitost.

Nejčastějšími akty domácího násilí jsou fyzické napadání a psychické týrání. Druhá jmenovaná podoba násilí vyžaduje dlouhodobé léčení s odbornou pomocí.

V České republice se problematice domácího násilí věnují zejména nestátní organizace. Mezi velmi známé organizace patří Bílý kruh bezpečí a Občanské sdružení ROSA, které sestavily na základě výpovědí obětí stádia, jimiž týrané ženy procházejí a psychologický profil muže násilníka. Agresivní muž se často domnívá, že nezpůsobuje nic špatného, což je především ovlivněno jeho osobnostními zvláštnostmi, zároveň zvnitřněním tradiční dominantní role partnera. Často se takovýto jedinec s násilím setkal již v dětství, například u svých rodičů.

Teoretická východiska předkládané práce umožňují v další části, tj. praktické, sledovat naznačenou problematiku v běžných podmínkách většinové populace.

7 Výzkumné šetření

Ve své práci se zabývám i praktickou částí, ve které chci zjistit názory a představy mužů a žen o domácím násilí. Ke zvolenému výzkumu uvádím cíl šetření, metody a techniky práce včetně popisu šetření.

7.1 Cíl šetření

Vlastním cílem šetření bude v této práci, prostřednictvím dotazníku, zjistit, jaké představy a názory mají muži a ženy o muži, který se dopouští domácího násilí a v jakých formách.

Očekávám rozdílnost názorů dle pohlaví respondentů na základě mužské a ženské role, která má i sociální rozměr. Přičemž se v určité společnosti objevují určité stereotypy, které se promítají do sociálního očekávání. V rodině si tak dítě začíná osvojovat svoji roli, odlišnou podle pohlaví. Souběžně se svojí rolí tedy např. děvče vnímá rozdílnost role mužské u svého otce, stejně tak u sourozenců mužského pohlaví.

7.2 Metody a techniky práce

Technikou šetření je dotazník, který jsem zvolila kvůli zachování anonymity respondenta, ale také proto, že nebyl pro respondenta příliš časově náročný.

Dotazník je sestaven z 15 otázek, z nichž jsou 4 identifikační. Využito je otázek jak uzavřených, polouzavřených, tak i otevřených. Identifikační otázky jsou zde uvedeny pouze pro představu, jací respondenti se výzkumu šetření zúčastnili. Proto pro analýzu dotazníkového šetření nebudou komplexně využity údaje respondentů týkající se vzdělání, rodinného stavu a věku.

Sběr dat má kvantitativní podobu, je terénního charakteru a pro prezentaci zjištěného využívá matematicko-statistického přístupu.

7.3 Popis šetření

Pro dosažení mého cíle šetření bylo vybráno celkem 50 respondentů, z toho 25 mužů a 25 žen.

Terén výzkumu byl omezen na město Netolice. Fakt, že se jednalo o respondenty z poměrně malého města, jistě ovlivnil výsledky tohoto šetření.

Je zřejmé, že lze očekávat jisté odlišnosti ve vztahu občanů k domácímu násilí v závislosti na velikosti zvolené lokality šetření, hustotě obyvatelstva a jiných demografických, ale i geografických podmínkách.

Bližší sledování těchto faktorů však není předmětem zájmu v rámci předkládané práce. Jistě by však bylo do budoucna zajímavé toto téma opětovně otevřít v rámci srovnávací studie.

Bližší charakteristiky vzorku respondentů jsou uvedeny v 7.4 kapitole praktické části této práce. Základní proměnnou bylo pohlaví. Dále sledovaná úroveň dosaženého vzdělání, rodinný stav a věk respondentů.

7.4 Charakteristiky výzkumného vzorku

Nejprve byly zvoleny v úvodní fázi identifikační otázky, směřující k typu pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a rodinného stavu respondentů.

a) Pohlaví a věk respondentů²⁶

Věková kategorie	Muži	Ženy	Celkem
19 – 40 let	15	13	28
41 – 61 let	10	12	22
Celkem	25	25	50

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, nejvíce respondentů bylo zastoupeno v první věkové kategorii mezi 19 – 40 lety (celkem 28 respondenty), přičemž mužů první věkové kategorie je o třetinu více než mužů ve druhé věkové kategorii.

²⁶ srov. PETRUSEK, M. a kol. *Sociologie*. Praha: SPN. 1992. s. 15

b) Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Druh vzdělání	Muži	Ženy	Celkem
základní	2	3	5
vyučen(a)	11	2	13
středoškolské	9	18	27
vyšší odborné	0	1	1
vysokoškolské	3	1	4
Celkem	25	25	50

Dle vzdělání respondentů vyplývá, že nejpočetněji je zastoupeno středoškolské vzdělání. Muži (11) nejvíce zastupují kategorii vyučen, přičemž toto vzdělání mají pouze 2 ženy. Vysokoškolské vzdělání mají 3 muži a pouze jedna žena.

c) Rodinný stav respondentů

Rodinný stav	Muži	Ženy	Celkem
ženatý/vdaná	15	12	27
rozvedený(á)	0	3	3
svobodný(á)	10	7	17
vdovec(ova)	0	3	3
Celkem	25	25	50

Po vyhodnocení výsledků šetření nejvíce respondentů žije v manželství, z toho více mužů než žen. Ženy tvoří větší počet rozvedených, avšak zde není uveden ani jeden muž.

Další skupinou, která je poměrně hodně zastoupena, je skupina svobodných respondentů, z toho 10 mužů a 7 žen.

8 Analýza dotazníkového šetření

- 1) Domníváte se, že muž, který se dopouští domácího násilí na své partnerce, je fyzicky zdatnější než jeho partnerka?

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
ano	11	14	25
ne	14	11	25
Celkem	25	25	50

Rozdíly výsledků z hlediska pohlaví nejsou příliš markantní, přesto 14 žen uvedlo, že násilník je fyzicky zdatnější než jeho partnerka. Ženy patrně ovlivňuje stereotyp mužské role – vlastnosti typu síla, dominance a nezávislost.

- 2) Domníváte se, že muž, který se dopouští domácího násilí na své partnerce, je vždy jediným živitelem rodiny?

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
ano	3	1	4
ne	22	24	46
Celkem	25	25	50

Respondenti nesouhlasí s tvrzením, že jediným živitelem rodiny je muž. Zde je celkově patrná aktuální změna ve společenském postavení mužů a žen, kdy muži nejsou již jedinými živiteli rodiny.

3) Domníváte se, že domácí násilí je:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) fyzické napadání	19	25	44
b) psychické týrání	17	25	42
c) citové vydírání	14	17	31
d) ekonomické vydírání	12	15	27
e) sexuální násilí	9	10	19
f) jiná možnost	0	0	0
Celkem	71	92	163

Všechny ženy (25) považují fyzické i psychické akty za domácí násilí. Muži méně považují za domácí násilí psychické týrání. Nejméně uváděli muži (9) i ženy (10) ve svých výpovědích sexuální násilí. Domnívám se, že tato forma domácího násilí není zakotvena v povědomí naší společnosti, což může být ovlivněno i tím, že se o této formě násilí tolik nemluví, jako o fyzickém nebo psychickém násilí. Z výsledků vyplývá, že ženy vnímají více domácí násilí než muži.

4) Domníváte se, že žena – oběť domácího násilí se obrátí o pomoc:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) na příbuzné	0	4	4
b) na přátele	6	7	13
c) na odborníka	1	1	2
d) na policii	0	1	1
e) nevyhledá pomoc	18	12	30
Celkem	25	25	50

Nejvíce respondentů zvolilo variantu týraná žena „nevyhledá pomoc“, a to 18 mužů a 12 žen. Muži (6) i ženy (7) se nejvíce přibližují volbou varianty hledání pomoci u přátel. Ženy (4) by se dále obracely o pomoc na příbuzné, přičemž ani jeden muž.

I přesto, že v naší společnosti není domácí násilí považováno za tabu, respondenti ve většině případů odpovídali opačně. Toho jsme si mohli všimnout u odpovědí, kdy respondenti nepovažovali za nutný zásah policie nebo odborníka do rodinných záležitostí.

Výsledky šetření, z jakého důvodu týraná žena nevyhledá pomoc, jsou u následující otázky č.5.

5) Týraná žena nevyhledá pomoc, protože:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) se stydí	11	9	20
b) je to její soukromá záležitost	1	1	2
c) se bojí ukončení vztahu	5	1	6
d) to považuje za projev lásky	0	0	0
e) je ekonomicky závislá	1	1	2
f) jiná možnost	0	0	0
Celkem	18	12	30

Na tuto otázku odpovídalo pouze 30 respondentů, a to 18 mužů a 12 žen. Muži (11) i ženy (9) se nejčastěji domnívají, že týraná žena nevyhledá pomoc, protože se stydí. Dále je to podle mužů (5) „obava z ukončení partnerského vztahu“, s tímto tvrzením souhlasila pouze jedna žena. Respondenti nejméně uváděli varianty „je to její soukromá záležitost“ nebo „je na partnerovi ekonomicky závislá“. Ohledně ekonomické závislosti se opět potvrdila změna ve společenském postavení mužů a žen, kdy muži již nejsou jedinými živiteli rodiny. Žádný z respondentů se nedomnívá, že domácí násilí je považováno za projev lásky.

6) Domníváte se, že domácí násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži v pracovním zařazení:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) vedoucí	2	5	7
b) řadový zaměstnanec	10	4	14
c) nezáleží na pracovním postavení	13	16	29
Celkem	25	25	50

Při sestavení profilu muže násilníka muži (13) i ženy (16) se nejčastěji domnívají, že nezáleží na pracovním postavení muže násilníka, přesto 10 mužů považuje násilníka za řadového zaměstnance oproti 4 ženám.

Pouze 7 respondentů (2 muži a 5 žen) připouští variantu „násilník ve vedoucím postavení“.

7) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži se vzděláním:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) základním	10	8	18
b) vyučen	2	3	5
c) středoškolským	1	0	1
d) vysokoškolským	2	1	3
e) nezáleží na vzdělání	10	13	23
Celkem	25	25	50

Nejvíce respondentů uvedlo, že nezáleží na vzdělání násilníka, a to 10 mužů a 13 žen. Na druhou stranu 10 mužů a 8 žen uvedlo, že násilník má pouze základní vzdělání. Zajímavé je, že pouze jeden muž uvedl, že násilník má středoškolské vzdělání, přičemž toto neuvedla ani jedna žena.

8) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži – podnikatelé:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) úspěšní	0	1	1
b) neúspěšní	13	8	21
c) nezáleží na podnikání	12	16	28
Celkem	25	25	50

Respondenti se domnívají, že nezáleží na úspěšnosti podnikání. Přesto 13 mužů a 8 žen uvedlo, že domácího násilí se dopouští neúspěšný podnikatel. Pouze jedna žena uvedla, že domácího násilí se dopouští úspěšný podnikatel.

9) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) ženatí	18	17	35
b) svobodní	1	1	2
c) rozvedení	0	0	0
d) nezáleží na rodinném stavu	6	7	13
Celkem	25	25	50

Nejvíce respondentů, tj. 18 mužů a 17 žen uvedlo, že domácího násilí se dopouští ženatý muž. Naopak, že nezáleží na rodinném stavu uvedlo 6 mužů a 7 žen. O rozvedeném muži se nedomnívají, že by páchal domácí násilí. O svobodném muži si to myslí jeden muž a jedna žena.

10) Domníváte se, že muž, který se dopouští domácího násilí, vyrůstal v rodinném zázemí, kde dominantní postavení měl(a):

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
a) otec	8	10	18
b) matka	4	4	8
c) oba rodiče	2	3	5
d) nevím	11	8	19
Celkem	25	25	50

Zde je patrná nerozhodnost u mužů (11) i u žen (8), z jakého rodinného zázemí pochází muž násilník. Přesto se 8 mužů a 10 žen domnívá, že dominantní postavení v rodině násilníka měl otec. Naopak nejméně respondentů se domnívá, že domácího násilí se dopouští muž z rovného partnerství obou rodičů.

11) Jakého násilí se podle Vás nejčastěji dopouštějí muži:

Varianty odpovědí	Muži	Ženy	Celkem
fyzického napadání	18	25	43
psychického týrání	5	14	19
citového vydírání	6	11	17
ekonomické vydírání	3	8	11
sexuální násilí	5	7	12
slovní nadávky	1	3	4
Celkem	38	68	106

Ženy uvedly více aktů domácího násilí než muži. Ženy se shodují na tom, že muž se nejvíce dopouští fyzického násilí, dále pak psychického týrání, citového a ekonomického vydírání až po sexuální násilí. Muži připouštějí nejvíce fyzické násilí, další akty, které se týkají hlavně psychického rázu, odmítají více než ženy.

8.1 Výsledky dotazníkového šetření

Z výsledků šetření vyplývá rozdílnost v názorech mužů a žen, kdy ženy stále vidí na mužích jejich přesilu ve fyzické síle. Na otázku, jakých forem násilí se muž dopouští, uvedly všechny ženy fyzické násilí a psychické týrání. Ženy si více uvědomují závažnost daného problému oproti mužům. Dále se ženy více než muži domnívají, že napadená žena svoji situaci bude řešit hledáním pomoci. U mužů naopak přetrvává názor, týraná žena se nesvěří, protože se stydí. Zajímavá je také nerozhodnost u mužů i žen, z jakého rodinné zázemí pochází muž násilník. Respondenti uvedli, že toto nedokáží posoudit. Druhou zmiňovanou odpovědí bylo, že násilník vyrůstal v rodině, kde dominantní postavení měl otec.

Dále z výsledků vyplývá, že muži více inklinují k mýtům o domácím násilí než ženy. To ukazují i výsledky šetření. Muži se domnívají, že domácího násilí se nejčastěji dopouští ženatý muž se základním vzděláním, který pracuje jako řadový zaměstnanec, nebo neúspěšný podnikatel. Uvedená domněnka v těchto souvislostech byla potvrzena v 51 případech ze strany mužů, pouze ve 37 případech ze strany žen. Co se týká tvrzení, že domácího násilí se dopouští ženatý muž, může být ovlivněno i tím, že nejvíce respondentů patřilo do kategorie „ženatý“ (15) – „vdaná“ (12). V tomto případě dochází ke shodě s odbornou literaturou, která uvádí, že k určujícím, typickým znakům domácího násilí patří soukromí jako místo činu, tj. společný byt.

S tvrzením, že se jedná o agresora s vysokoškolským vzděláním ve vedoucí funkci, nebo o úspěšného podnikatele, souhlasili by v souhrnu příslušných odpovědí pouze 4 muži a 7 žen. Tyto výsledky šetření mohou být ovlivněny tím, že si respondenti pod pojmem úspěšný, představují spokojeného muže, který nemá důvod k násilnému chování. Tento fakt, ale vyvrací odborná literatura, která uvádí, že domácího násilí se dopouští muž, jakéhokoliv společenského postavení.

Celkový součet odpovědí odmítajících vázanost násilníka na sledované „parametry“, tak činí 52 u žen a 41 u mužů.

Na závěr praktické části bych chtěla uvést, že tato část práce byla zajímavá především ve volnosti zpracování, oproti části teoretické, a také proto, že jsem si poprvé vyzkoušela práci v terénu.

ZÁVĚR

Zpracování daného tématu přispělo k rozvoji mých vědomostí a dovedností, které se pojí ke zvolenému studijnímu oboru.

Sledovaná problematika, jak si nyní uvědomuji, není společností stále brána vážně. Vnímavost k problematice, kterou mi postupně rozkrývala právě předkládaná práce, se u mne postupně zlepšovala. Pozorovala jsem často jemné odstíny v chování mužů vůči ženám zejména ve svém blízkém okolí. Mýty o domácím násilí, jak jsem se přesvědčila, jsou ve společnosti velice rozšířeny.

Dnes se lépe orientuji ve stádiích, kterými týrané ženy procházejí. Mám jasnější představu o profilu muže násilníka a o faktorech ovlivňujících jeho chování.

Domnívám se, že sledovaný jev „domácí násilí“ je obtížně zjištělný a tudíž řešitelný především vinou komunikačních bariér. Narušenou komunikaci či absenci komunikace však v tomto ohledu lze chápat, též jako důsledek domácího násilí. Často chybí následně i komunikace týraných žen s okolím.

Shrnutím teoretických poznatků lze konstatovat, že domácí násilí se vyskytuje ve všech společenských vrstvách, a to nezávisle na vzdělání či ekonomické situaci rodiny. Není tedy pravdou, že se násilí vyskytuje přednostně v rodinách ekonomicky a sociálně slabých, např. z důvodu nízkého vzdělání obou partnerů. Ani spojování násilí se závislostmi jakéhokoliv druhu není zcela prokázané.

Snahou této práce je zviditelnit domácí násilí, přispět k větší míře informovanosti o tomto sociálně patologickém jevu, zdůraznit, že neustále přetrvává. Nesmíme na něj přestat myslet. Měli bychom mít na paměti následky, které se s domácím násilím pojí. Uvědomit si, že domácí násilí, není pouze fyzické násilí, ale i psychické týrání, které je daleko závažnější a velmi těžko násilníkovi dokazatelné. Faktem také je, že samotné násilí negativně ovlivňuje další členy rodiny.

Mým přáním je, aby se týrané ženy nebály s tímto závažným problémem svěřit. Chápu, že to není vždy jednoduché, hlavně když jsou v partnerství děti, ale mlčení a strach nikomu nepomůže, snad jen povzbudí násilníka v jeho tendenci.

Seznam literatury

- CONWAYOVÁ, L., H. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007* Přel. J. Mandelíková. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7. Přel. z: Domestic Violence.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.
- ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čenek, 2004. ISBN 80-86473-86-4.
- ČÍRTKOVÁ, L., *Oběti domácího násilí. Psychologie dnes*, 2001, roč. 7, č. 1, s. 14 -15.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-475-3.
- GJURIČOVÁ, Š., KUBIČKA J., ŠPITZ, J. *Vidět věci jinak. Rozhovory rodinných terapeutů*. Praha: SLON, 1998. ISBN 80-85850-51-6.
- GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3.
- KOUBOVÁ, E., VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině. Informace pro oběti, násilí, sociální pracovníky, policisty a veřejnost*. Praha: BKB. 1995.
- MATOUŠKOVÁ, I., SPURNÝ, J. *Komunikačně náročné situace v policejní praxi*. Plzeň: Aleš Čenek, 2005. ISBN 80-86898-37-7.
- PETRUSEK, M. a kol. *Sociologie*. Praha: SPN, 1992.
- SMITH, H. *Děti a rozvod*. Přel. H. Loupová. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-906-2. Přel. z: Children, Feelings and Divorce.
- ŠPATENKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0586-9.
- VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině. Syndrom zneužívaného a zanedbaného dítěte*. Praha: Universita Karlova. 1995. ISBN 80-7184-008-4.
- VODÁČKOVÁ, D. a kol. *Krizová intervence*. Praha: Portál, 2002. ISBN 1593-850-158.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- VAVROŇOVÁ, M. *Násilí na ženách*. Sborník vybraných přednášek z IX. Konference Společnosti sociálních pracovníků. Praha: MPSV, 1999.

Seznam příloh

1. Dotazník pro účely vlastního výzkumného šetření

Příloha č.1

Dotazník

Vážení respondenti tímto bych Vás ráda poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní. Výsledky šetření budou použity pouze v mé bakalářské práci. Vámi zodpovězené odpovědi prosím podtrhněte nebo zakroužkujte. Předem velice děkuji

Marcela Hrádková

Studentka Jihočeské university
Teologická fakulta, České Budějovice

Pohlaví: muž X žena

Věk:let

Nejvyšší dosažené vzdělání:

základní
vyučen (a)
středoškolské
vyšší odborné
vysokoškolské

Stav: vdaná
ženatý
rozvedený(á)
svobodný(á)
vdovec, vdova

1) Domníváte se, že muž, který se dopouští domácího násilí na své partnerce, je fyzicky zdatnější než jeho partnerka?

ANO

NE

2) Domníváte se, že muž, který se dopouští domácího násilí na své partnerce, je vždy jediným živitelem rodiny?

ANO

NE

3) Domníváte se, že domácí násilí je (můžete zaškrtnout více možností):

- a) fyzické napadání
- b) psychické týrání
- c) citové vydírání
- d) ekonomické vydírání
- e) sexuální násilí
- f) jiná možnost.....

4) Domníváte se, že žena – oběť domácího násilí:

- a) se obrátí o pomoc na příbuzné
- b) se obrátí o pomoc na přátelé
- c) se obrátí o pomoc na odborníka
- d) se obrátí o pomoc na policii
- e) nevyhledá pomoc

5) Pokud jste odpověděli na otázku č. 4 variantu „e“, odpovězte, prosím: Týraná žena nevyhledá pomoc, protože:

- a) se stydí
- b) je to její soukromá záležitost
- c) se bojí ukončení partnerského vztahu
- d) to považuje za projev lásky
- e) je na partnerovi ekonomicky závislá
- f) jiná možnost.....

6) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži:

- a) ve vedoucích funkcích
- b) řadoví zaměstnanci
- c) nezáleží na jejich pracovním postavení

7) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži:

- a) se základním vzděláním
- b) vyučení v oboru
- c) se středoškolským vzděláním
- d) s vysokoškolským vzděláním
- e) na vzdělání nezáleží

8) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži:

- a) úspěšní podnikatelé
- b) neúspěšní podnikatelé
- c) nezáleží na úspěšnosti podnikání

9) Domníváte se, že domácího násilí se nejčastěji vůči své partnerce dopouštějí muži:

- a) ženatí
- b) svobodní
- c) rozvedení
- d) nezáleží na rodinném stavu

10) Z jakého rodinného zázemí podle Vás pochází muž, který se dopouští domácího násilí:

- a) dominantní postavení měl otec
- b) dominantní postavení měla matka
- c) oba rodiče se podíleli stejně při výchově
- d) nevím, nedokážu posoudit

11) Jakého násilí se podle Vás muži nejčastěji dopouštějí:

.....
.....

ABSTRAKT

HRÁDKOVÁ, M. *Domácí násilí mezi partnery*. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce D. Urban.

Klíčová slova: agrese, domácí násilí, příčiny, akty, psychologický profil násilníka, stádia prožívání domácího násilí

Práce se zabývá domácím násilím mezi partnery.

Teoretická část je rozdělena na jednotlivé kapitoly, které definují pojem domácího násilí a historický pohled na domácí násilí. Dále popisuje cyklus a akty domácího násilí, včetně psychologického profilu násilníka a stádia, kterými týrané ženy procházejí.

Praktická část obsahuje vlastní výzkum šetření. Metodou šetření je dotazník, kterým se pokusím zjistit, jaké představy a názory mají muži a ženy o muži, který se dopouští domácího násilí a jakých forem.

ABSTRACT

HRADKOVA, M. Domestic violence in partnership. Ceske Budejovice 2009. BA dissertation. The University of South Bohemia in Ceske Budejovice. Faculty of Theology. Department of Practical Theology. Dissertation supervisor D. Urban.

Key words: aggression, domestic violence, the causes and the acts of domestic violence, psychological profile of an abusive person, the stages of experience of domestic violence.

Dissertation provides a study of domestic violence in partnership.

The theoretical part offers a definition of term 'domestic violence' and a historical perspective on this subject. This part also includes the psychological profile of a habitually violent partner, the description of cycle and acts of domestic violence, as well as its stages normally experienced by the abused women.

The practical part is based on my own research, using a questionnaire as its method. The aim of my research is, at least partially, to establish attitudes of the public towards this issue, their views on domestic abusers and on the actual forms of domestic violence.